

INFORME DE LES ENTITATS SOCIALS SOBRE 'INTERNET, DRET FONAMENTAL'

La Taula del Tercer Sector reclama que internet sigui un dret fonamental per garantir que tothom hi tingui accés i frenar la bretxa digital i social

- m4Social, el projecte d'innovació digital en l'àmbit social de la Taula del Tercer Sector, ha presentat un informe que planteja recomanacions i accions perquè les administracions i les entitats socials facin efectiu aquest dret.
- Argumenta que és “absolutament imprescindible” perquè la pandèmia ha agreujat la fractura digital i perquè el no accés a Internet és un factor més d'exclusió social per a les persones en situació vulnerable.
- Prop d'un 20% de les persones adultes ateses per les entitats socials no pot accedir a Internet sempre que vol. La principal causa és el preu de la connexió (40%), però també la falta de competències digitals (20%).
- Entre les propostes: reformar la Constitució per introduir el dret a Internet com a dret fonamental, crear un bo social digital per a les llars amb més dificultats socioeconòmiques i promoure la capacitat digital.

Barcelona, 29 de setembre de 2021 .- m4Social, el projecte d'innovació digital en l'àmbit social de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, ha presentat avui l'informe ['Internet, dret fonamental: estudi per analitzar el marc legal existent i possibles iniciatives entorn de la reclamació de l'accés a Internet com a dret fonamental'](#). El document planteja diverses **recomanacions perquè les administracions, la mateixa Taula del Tercer Sector i el conjunt de les entitats socials actuïn perquè el dret a internet sigui efectiu**. També proposa accions que enforteixin el marc legal necessari perquè l'accés a Internet **sigui reconegut com a dret fonamental** i a més repassa com es garanteix aquest dret en altres països que són una referència internacional.

L'estudi d'm4Social, elaborat per l'Observatori DESC i femProcomuns, vol promoure un debat ampli i profund sobre el dret a Internet per evitar que les persones en situació vulnerable quedin encara més al marge de la societat. La pandèmia ha evidenciat el fenomen creixent de la bretxa digital, que també és social, i que el no accés a la xarxa és un factor més d'exclusió social que agreuja les desigualtats existents. Per això, insisteix que el reconeixement d'aquest dret és “absolutament imprescindible” perquè tenir connexió a Internet, o no, condiciona clarament l'accés a

altres drets essencials, com l'educació, el treball, la salut, la participació o la relació amb les administracions.

Gairebé un 20% de les persones adultes ateses per les entitats socials no pot accedir a Internet sempre que vol. El preu de la connexió és una barrera clara (prop d'un 40%), però hi ha altres causes com la falta de competències i habilitats d'ús de les mateixes persones (prop d'un 20%) i haver de desplaçar-se fora de casa per poder accedir-hi (13%), segons l'estudi m4Social 'La bretxa digital en les persones ateses per les entitats socials' (Juny, 2020).

A) El dret a internet a Catalunya i a l'Estat espanyol

La Constitució espanyola no recull el dret a Internet com un dret autònom constitucional. Hi ha lleis com la *39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques* que estableix que les administracions públiques han d'oferir a la ciutadania i a les organitzacions canals telemàtics per relacionar-s'hi o la *llei orgànica 3/2018 sobre la protecció de dades* que regula drets generals dels ciutadans i ciutadanes a Internet, drets específics relacionats amb els menors, drets relacionats amb els mitjans de comunicació digitals, dret a l'oblit a Internet i drets relacionats amb l'àmbit laboral. En aquesta llei sí que es recull el dret d'accés universal a Internet i el dret a l'educació digital i, fins i tot, menciona que una futura reforma de la Constitució hauria d'eleva a rang constitucional una nova generació de drets digitals.

L'Estat espanyol també compta amb la Carta Espanyola de Drets Digitals (2021) que no és vinculant, però que suggereix polítiques públiques encaminades a donar resposta als nous reptes derivats dels drets digitals. La carta engloba qüestions molt diverses: el dret a l'educació digital, a un entorn digital sostenible, drets digitals a l'entorn laboral i relacionats amb les administracions públiques o la neutralitat de la xarxa i la transparència en l'ús de la intel·ligència artificial.

A Catalunya, a l'Estatut d'Autonomia hi ha referències indirectes al dret d'accés a Internet a través de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació i, igual que a l'Estat espanyol, hi ha la Carta catalana per als Drets i les Responsabilitats Digitals (2019), que tampoc és vinculant i que té com a objectiu promoure un marc legislatiu per garantir els drets humans i les llibertats fonamentals en l'era digital.

B) Referents internacionals per a la garantia del dret a Internet

La referència és Estònia, el primer país digital del món. Des de l'any 2000, compta amb una llei de telecomunicacions que considera l'accés a Internet com un dret humà bàsic. Especifica que és un servei universal, disponible per a tothom independentment de la localització geogràfica i amb un preu uniforme. Altres referències són França, on tallar la connexió a Internet es considera una restricció inconstitucional del dret a la llibertat d'expressió i comunicació i on s'obliga les

operadores a mantenir la connexió, malgrat que hi hagi un impagament, o Finlàndia que, des del 2021, té una llei del mercat de les comunicacions que el converteix en el primer país que reconeix l'accés a Internet a través de la banda ampla com un dret fonamental de tota la ciutadania. Les companyies teleoperadores estan obligades a proporcionar una connexió d'alta qualitat, amb una velocitat de descàrrega d'almenys 1 megabit per segon, i a un preu raonable.

C) 9 propostes per a les Administracions perquè l'accés a Internet sigui reconegut com a dret fonamental

1. El govern estatal o els grups parlamentaris de les Corts generals haurien de **reformar la Constitució per introduir el dret a Internet com a dret fonamental** i poder exigir-lo davant els tribunals.
2. El govern estatal o els grups parlamentaris de les Corts generals haurien de fer el desplegament normatiu de la Llei Orgànica 3/2018 de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals. L'article 97 d'aquesta norma estableix crear un **Pla d'Accés a Internet per superar la bretxa digital**, proposant un bo social, l'existència d'espais de connexió d'accés públic i l'alfabetització digital.
3. A l'avantprojecte de llei general de telecomunicacions, s'hauria d'incorporar a l'article 37 el **servei universal a Internet**.
4. La **Carta espanyola de Drets Digitals** hauria de **recollir els estàndards internacionals de drets humans** i les necessitats socials detectades.
5. El **Parlament de Catalunya** podria desenvolupar els articles 52 i 104.7 de l'Estatut de Catalunya sobre els **serveis d'accés universal**.
6. Malgrat que no sigui vinculant, la **Carta catalana de Drets Digitals hauria de ser de referència per a tota l'acció dels poders públics** en aquest àmbit.
7. La **Generalitat de Catalunya** hauria de portar a terme una **campanya de capacitat digital**. A més l'avaluació de l'accés no s'hauria de fer només des d'una perspectiva quantitativa de connectivitat (nombre de llars connectades) sinó també qualitativa segons la qualitat de la connexió (mòbil, fibra, amplada de banda, etc.); el nombre de persones a la llar que necessiten connectar-se habitualment; els dispositius i programari disponibles (ordinador, mòbil, tauleta; sistema operatiu, navegadors, plataformes educatives, portals de tràmit), la funcionalitat dels serveis a utilitzar i la capacitat de les persones per fer-ho.
8. En l'àmbit local, **wifi4EU** (programa de la UE que finança els municipis perquè instal·lin un accés gratuït a Internet) **pot ser una bona eina per obtenir connexió wifi gratuïta en llocs públics**, com parcs, biblioteques, museus o centres mèdics. Els municipis han de sol·licitar el bo (o val) que Wifi4EU ofereix i utilitzar-lo per instal·lar equipaments wifi en llocs públics que encara no disposin de punts de wifi gratuïts.

9. En el cas de **Barcelona** es podria participar en una proposta perquè **la infraestructura pública de fibra** sigui utilitzada de forma compartida per les operadores i alhora **pugui ser utilitzada per la xarxa procomuna i per les iniciatives socials i comunitàries**. És una oportunitat per replantejar el model actual perquè la concessió d'explotació està a punt de finalitzar.

D) Recomanacions per a la Taula del Tercer Sector i les entitats socials

A la Taula, com a institució que representa el conjunt de les entitats del tercer sector social, sobretot l'insta a desenvolupar **accions d'incidència política per a l'aprovació de normes i polítiques públiques** que garanteixin el dret a Internet i que sigui interlocutora per a propostes legislatives en l'àmbit català i que participi en la coordinació de propostes en l'àmbit estatal, europeu i internacional, entre altres.

A les entitats socials, el document detalla una sèrie d'**accions legals que poden dur a terme les organitzacions socials per reclamar l'accés i ús d'Internet** com a dret fonamental. Les recomanacions s'enfoquen sobretot en l'accés a Internet com a eina per accedir a altres drets i sobre la neutralitat de la xarxa, la disponibilitat d'infraestructures i l'assequibilitat del servei.

Entre les propostes que planteja l'informe, en destaquen especialment tres. La primera és una recomanació perquè el tercer sector social pressioni el Govern perquè aquest incideixi estatalment per **aconseguir un bo social digital en el qual les tarifes d'internet siguin més reduïdes per a les llars en situació de vulnerabilitat**. S'hauria de tenir en compte que, a diferència de l'energia, tots els preus són lliures (no n'hi ha de regulats), que els bons socials no impedeixen els talls de subministrament sinó que faciliten un preu més baix i que és important pensar, més enllà d'un preu accessible, en la disponibilitat de dispositius com ordinadors i tauletes. La segona seria fer incidència perquè hi hagi modificacions normatives en l'àmbit català per assegurar el dret d'accés a Internet. En aquest sentit, seria **molt útil inspirar-se en la regulació francesa que equipara els talls d'aquest servei a altres subministraments bàsics** (aigua, llum o gas) **i que els prohibeix en cas d'impagament**. Si busquem una similitud a casa nostra, aquesta seria la llei 24/2015 de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica, que prohibeix tallar la llum a famílies en situació de vulnerabilitat que no poden pagar la factura, i aplicar-la també a Internet. La tercera proposta és la **capacitació digital** a través de cursos per a diferents col·lectius als centres de l'administració pública (escoles, centres cívics i biblioteques) i que aquests siguin un recurs de suport per garantir l'exercici del dret a Internet.

Més informació

Laura Castro Comunicació Taula 3r Sector comunicacio@tercersector.cat 678 524 650